

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ અપ્લિકેશન નં. ૧૨૩૦/૨૦૦૯

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી બી.એન. કારિયા

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	

=====

દીપકભાઈ જગદીશચંદ્ર પટેલ....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૧....સામાવાળા(ઓ)

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફથી એડવોકેટ શ્રી મૃગેશ કે. પુરોહિત

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ - ૨ તરફથી એ.પી.પી. શ્રી કે.પી. રાવલ

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી બી.એન. કારિયા

તારીખ : ૦૫/૦૫/૨૦૧૭

સી.એ.વી. ચુકાદો

૧. અરજદાર-આરોપી નં. ૪ દ્વારા નવરંગપુરા પોલીસ સ્ટેશન, જિલ્લો: અમદાવાદ ખાતે ઇન્ડિયન પેનલ કોડની કલમ ૪૮૯(બી) અને (સી) તથા ૧૧૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે નોંધાયેલ ફરિયાદ, જે સી.આર. નં. આઈ-૨૨૫/૧૯૯૬ છે, તેમજ સિટી સિવિલ અને સેશન્સ જજ, કોર્ટ નં. ૧૬, અમદાવાદ દ્વારા સેશન્સ કેસ નં. ૨૦૪/૨૦૦૮ માં ૧૯મી જૂન, ૨૦૦૯ ના રોજ ડિસ્ચાર્જ અપિલકેશન આંક-૮ નીચે પસાર કરવામાં આવેલ હુકમને રદબાતલ અને રદ કરવા માટે ક્રિમિનલ

પ્રોસિજર કોડ {સંક્ષિપ્તમાં “સીઆરપીસી”} ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ હાલની અપિલકેશન દાખલ કરવામાં આવેલ છે.

૨. હાલની અપિલકેશન દાખલ કરવા તરફ દોરી જતા તથ્યો નીચે મુજબ છે:

૨.૧ એવું કે, ફરિયાદીને એવી બાતમી મળી હતી કે એક મોહમ્મદ રફીક અબ્દુલ હામિદ કાગડે (આરોપી નં. ૧) અને સલીમ અબ્દુલ હામિદ (આરોપી નં. ૨) રાહત દરે બનાવટી ચલણી નોટો વેચી રહ્યા હતા, જેથી ફરિયાદી પંચો સાથે તે સ્થળે ગયા હતા અને નાણાકીય વ્યવહાર કરતા ત્રણ વ્યક્તિઓને શોધી કાઢ્યા હતા અને તે વ્યક્તિઓની ઝડતી લેતાં, સાઉદી અરેબિયન રિયાલના અલગ અલગ મૂલ્યની બનાવટી ચલણ [૮૮ નોટો] મળી આવી હતી. પૂછપરછ દરમિયાન, આરોપી નં. ૧-મોહમ્મદ રફીક અબ્દુલ હામિદ કાગડેએ જણાવ્યું હતું કે તે મુંબઈથી બનાવટી ચલણી નોટો લાવ્યો હતો અને અરજદારના સ્થળે રાખી હતી અને અરજદારના સ્થળેથી આવી ચલણી નોટો લીધા પછી, તે આરોપી નં. ૨ અને ૩ ને સોંપવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ, આવી નોટો જપ્ત કરવામાં આવી હતી અને આરોપીઓની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને ફરિયાદી-સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. દાખલ કરવામાં આવેલ છે.

૨.૨ તપાસ બાદ, ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને કેસ સેશન્સ કોર્ટને કમિટ કરવામાં આવ્યો હતો અને સેશન્સ કેસ નં. ૨૦૪/૨૦૦૮ તરીકે નોંધાયો હતો. એવું કે, સેશન્સ કેસ પેન્ડિંગ હોવા દરમિયાન, અરજદારે તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપોમાંથી તેમને ડિસ્ચાર્જ કરવાની વિનંતી સાથે આંક-૮

થી અપિલકેશન દાખલ કરી હતી. જોકે, તારીખ ૧૯મી જૂન, ૨૦૦૯ ના હુકમથી, વિદ્વાન સિટી સિવિલ અને સેશન્સ જજ, કોર્ટ નં. ૧૬, અમદાવાદે સદર અપિલકેશન નામંજૂર કરી હતી, અને તેથી, અરજદારે વાદગ્રસ્ત ફરિયાદ અને તારીખ ૧૯મી જૂન, ૨૦૦૯ ના હુકમને રદબાતલ કરવાની વિનંતી સાથે હાલની અપિલકેશન દાખલ કરેલ છે.

૨.૩ તારીખ ૮મી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૯ ના રોજ હાલની અપિલકેશન દાખલ કરતી વખતે, આ કોર્ટે અરજદાર પૂરતા વિદ્વાન સિટી સિવિલ અને સેશન્સ જજ, કોર્ટ નં. ૧૬, અમદાવાદની કોર્ટમાં પેનિંગ રહેલા સેશન્સ કેસ નં. ૨૦૪/૨૦૦૮ ની આગળની કાર્યવાહી પર સ્ટે આપ્યો હતો.

૩. અરજદાર વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી મૃગેન કે. પુરોહિત અને સામાવાળા નં. ૧-રાજ્ય વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી કે.પી. રાવલને સાંભળવામાં આવ્યા.

૪. અરજદાર વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી મૃગેન કે. પુરોહિતે રજૂઆત કરી હતી કે સહ-આરોપીના માત્ર એવા કથન પર કે અરજદારના રહેઠાણ પર નકલી ચલણી નોટો ઉપલબ્ધ છે, તેમને ખોટી રીતે આરોપી તરીકે સંડોવી દેવામાં આવ્યા છે. એવું કે, નીચેની વિદ્વાન કોર્ટે ધ્યાનમાં લેવું જોઈતું હતું કે હાલના અરજદાર સામેનો કેસ માત્ર સહ-આરોપીના નિવેદન પર આધારિત છે. સમગ્ર ચાર્જશીટના કાગળોનું અવલોકન કરતાં, કથિત ગુનામાં અરજદારને સંડોવવા માટે

કોઈ પુરાવાનો અંશ કે કોઈ સામગ્રી જણાતી નથી. વધુમાં, અરજદારને ડિસ્ચાર્જ કરવાનો ઇનકાર કરવો એ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના પક્ષે હકુમતની નિષ્ફળતા છે. એવું કે, જો એફ.આઈ.આર. માં કરવામાં આવેલા બિનતકરારી આક્ષેપોને તેના અંકિત મૂલ્ય પર લેવામાં આવે તો પણ, અરજદાર સામે કોઈ સીધો પુરાવો નથી, અને તેથી પણ, નીચલી કોર્ટમાં અરજદાર સામે શરૂ કરવામાં આવેલી ફરિયાદ, ચાર્જશીટ તેમજ ફોજદારી કાર્યવાહી કોર્ટની કાર્યવાહીના દુરુપયોગ સિવાય બીજું કંઈ નથી. કાયદાની સુસ્થાપિત સ્થિતિ છે કે સહ-આરોપીનું નિવેદન કાયદાની નજરમાં પુરાવો નથી, જ્યારે તે ચાર્જશીટના કાગળોનો ભાગ ન બનતું હોય. હવે, જ્યાં સહ-આરોપીનું નિવેદન ચાર્જશીટના કાગળોનો ભાગ બનતું નથી, ત્યાં તેને હાલના અરજદાર સામે પુરાવા તરીકે ગણી શકાય નહીં. તપાસ પૂર્ણ થતાં, પોલીસ કથિત ગુના સાથે અરજદારને સાંકળી શકે તેવો નામ માત્રનો પણ કોઈ પુરાવો શોધી શકી નથી. એફ.આઈ.આર. માં જણાવ્યા મુજબ, અરજદારને ગુના સાથે સાંકળતો અન્ય કોઈ પુરાવો પણ નથી. તેમની દલીલોના સમર્થનમાં, અરજદાર વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી પુરોહિતે સમાન તથ્યો પરના વિવિધ ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો. તે નીચે મુજબ છે:

(૧) સ્ટેટ ઓફ ઓરિસ્સા વિરુદ્ધ દેબેન્દ્ર નાથ પાઠી, જે એ.આઈ.આર. ૨૦૦૫(૬) એસ.સી.સી. ૩૫૯ માં રિપોર્ટ થયેલ છે.

(૨) આ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૧૦.૧૦.૨૦૦૦ ના રોજ ક્રિમિનલ મિસ. અપિલકેશન નં. ૫૪૮૩ અને ૫૪૯૬/૨૦૦૮ માં પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ.

(૩) આ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૨૮.૦૪.૨૦૦૮ ના રોજ ક્રિમિનલ મિસ. અપ્પિકેશન નં. ૧૧૮૮૬/૨૦૦૭ માં પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ.

(૪) આ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૧૮.૦૧.૨૦૦૨ ના રોજ ક્રિમિનલ મિસ. અપ્પિકેશન નં. ૭૩૨૩/૨૦૦૧ માં પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ.

(૫) આ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૦૧.૦૩.૨૦૧૩ ના રોજ ક્રિમિનલ મિસ. અપ્પિકેશન નં. ૪૪૪૯/૨૦૦૮ માં પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ.

છેલ્લે, વિદ્વાન વકીલ દ્વારા વાદગ્રસ્ત ફરિયાદને રદબાતલ અને રદ કરવા અરજ કરવામાં આવી હતી.

પ. તેનાથી વિપરીત, સામાવાળા નં. ૧ વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી કે.પી. રાવલે એવી રજૂઆત કરતા પિટિશનનો સખત વિરોધ કર્યો હતો કે આવા ગંભીર ગુનામાં, આ કોર્ટે સીઆરપીસી ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ મળેલી અંતર્નિહિત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ નહીં, કારણ કે કથિત ગુનો સમાજના હિત વિરુદ્ધ છે. તપાસ એજન્સી દ્વારા તપાસ પૂર્ણ થયા પછી, પોલીસે ચાર્જશીટ દાખલ કરી છે. અમદાવાદ ખાતેની સિટી સિવિલ અને સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ સેશન્સ કેસ પેન્ડિંગ છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદારના રહેઠાણ પરથી નકલી ચલણી નોટો મળી આવી હતી, જે તપાસ એજન્સી દ્વારા જપ્ત કરવામાં આવી હતી. એવું કે, નીચલી કોર્ટ દ્વારા એવું માનીને અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી ડિસચાર્જ અપ્પિકેશન ફગાવી દેવામાં આવી હતી કે હાલના અરજદાર સામે પ્રથમ દર્શનીય કેસ (પ્રાઈમ ફેસી કેસ) બને છે. અરજદાર સામે

મૂકવામાં આવેલા આરોપો, ખાસ કરીને ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા કથનો જોતાં, એવું કહી શકાય નહીં કે હાલના અરજદાર નિર્દોષ છે, અથવા કથિત ગુનામાં સંડોવાયેલા નથી. ફરિયાદપક્ષ દ્વારા હાલના અરજદાર સામે પ્રથમ દર્શનીય કેસ બનાવવામાં આવ્યો હોવાથી, અને તેથી, સંપૂર્ણ ટ્રાયલની જરૂર છે. આથી, તેમના દ્વારા હાલની અપિલકેશન નામંજૂર કરવા અરજ કરવામાં આવી હતી.

૬. કેસના તથ્યો અને અરજદાર વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી મૃગેન પુરોહિત તથા સામાવાળા વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી કે.પી. રાવલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો તેમજ રેકર્ડ પર રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજો પુરાવાઓને ધ્યાને લેતાં, એવું જણાય છે કે ૧૦મી એપ્રિલ, ૧૯૯૬ ના રોજ, સામાવાળા નં. ૨ ની એવી બાતમી પર નવરંગપુરા પોલીસ સ્ટેશન દ્વારા ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી કે એક મોહમ્મદ રફીક અબ્દુલ હામિદ કાગડે અને સલીમ મહેમૂદ શેખ રાહત દરે બનાવટી ચલણી નોટો વેચી રહ્યા હતા. ફરિયાદી પંચો સાથે ગુનાના સ્થળે પહોંચ્યા હતા અને નાણાકીય વ્યવહાર કરતા ૩(ત્રણ) વ્યક્તિઓને શોધી કાઢ્યા હતા અને ફરિયાદી દ્વારા તે વ્યક્તિઓની ઝડપી લેતાં, સાઉદી અરેબિયન રિયાલની બનાવટી ચલણી નોટો મળી આવી હતી [કુલ ૫૦૦ ના દરની ૮૮ નોટો]. તે સમયે, આરોપી નં. ૧ મોહમ્મદ રફીક અબ્દુલ હામિદ કાગડેએ જણાવ્યું હતું કે તે બનાવટી ચલણી નોટો તે બોમ્બેથી લાવ્યો હતો અને હાલના અરજદારના સ્થળે રાખવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, આવી બનાવટી નોટો અરજદારના સ્થળેથી લેવામાં આવી રહી હતી અને આરોપી નં. ૨ અને ૩ એટલે કે

સલીમ મહેમૂદ શેખ અને ઉસ્માનગની મહેમૂદ મલેકને સોંપવામાં આવી હતી. આ બનાવટી ચલણી નોટો જપ્ત કરવામાં આવી હતી અને તેના આધારે આરોપી નં. ૧, ૨ અને ૩ ની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, નવરંગપુરા પોલીસ સ્ટેશન, જિલ્લો: અમદાવાદ ખાતે ઇન્ડિયન પેનલ કોડની કલમ ૪૮૯(બી) અને (સી) તથા ૧૧૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે સી.આર. નં. આઈ-૨૨૫/૧૯૯૬ તરીકે ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી.

૭. હાલના અરજદારની ૧૧મી એપ્રિલ, ૧૯૯૬ ના રોજ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ, વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ, કોર્ટ નં. ૧૨, અમદાવાદની કોર્ટ સમક્ષ હાલના અરજદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી જામીન અપ્લિકેશન પર, તેમને કોર્ટ દ્વારા મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. જોકે, હાલના અરજદાર સામે ચાર્જશીટ દાખલ થયા પછી, બાકીના આરોપીઓ વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટની કોર્ટ સમક્ષ હાજર રહ્યા ન હતા. હાલના અરજદાર સામેનો કેસ વિદ્વાન સેશન્સ જજની કોર્ટને કમિટ કરવામાં આવ્યો હતો, કારણ કે આ ગુનો સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા ચલાવવાપાત્ર છે, અને પરિણામે, તે સેશન્સ કેસ નં. ૨૦૪/૨૦૦૮ તરીકે નોંધાયો હતો. એવું જણાય છે કે વિદ્વાન સેશન્સ જજ સમક્ષ અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી ડિસ્ચાર્જ અપ્લિકેશન, અરજદારના રહેઠાણ પર નકલી ચલણી નોટો મૂકી હોવાના સહ-આરોપીના નિવેદન પર ફગાવી દેવામાં આવી હતી. અરજદાર વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલા કથનો અને દલીલો મુજબ, સહ-આરોપીના નિવેદન સિવાય અરજદાર સામે અન્ય કોઈ આરોપ નથી. વિદ્વાન

એ.પી.પી. દ્વારા રજૂ કરાયેલા કથનો અને દલીલો પરથી, પોલીસ દ્વારા સહ-આરોપીઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા, જેમાં હાલના અરજદારની સંડોવણી જણાઈ આવી હતી, ખાસ કરીને અરજદારના રહેઠાણ પરથી નકલી ચલણી નોટો મળી આવી હોવાનું જણાયું હતું. એ નોંધવું પ્રસ્તુત છે કે આ સંબંધમાં મળેલી બાતમીના આધારે પોલીસ સબ-ઇન્સ્પેક્ટર તરીકેની ક્ષમતામાં સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી, અને જ્યારે તેઓ ગુનાના સ્થળે પહોંચ્યા ત્યારે નાણાકીય વ્યવહાર ચાલી રહ્યો હતો, જેના પરિણામે ગુનાના સ્થળ એટલે કે હાલના અરજદારના રહેઠાણ પરથી બનાવટી ચલણી નોટો જપ્ત કરવામાં આવી હતી. ફરિયાદમાં સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા કરવામાં આવેલા નિવેદનની વિશ્વસનીયતાના સંબંધમાં આ તબક્કે કંઈપણ કહેવું અકાળ ગણાશે. નિવેદનની કાયદેસરતા માત્ર ટ્રાયલ વખતે જ ધ્યાને લઈ શકાય છે. વધુમાં, પંચોની હાજરીમાં તપાસ અધિકારી દ્વારા બનાવટી ચલણી નોટો જપ્ત કરવામાં આવી હતી, અને તેથી, જ્યારે સંબંધિત કોર્ટ દ્વારા તેમની તપાસ કરવામાં આવશે ત્યારે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તેમના નિવેદનો પણ ધ્યાને લેવામાં આવશે. સાક્ષીના નિવેદનનું પુરાવાકીય મૂલ્ય માત્ર ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા જ નક્કી કરવામાં આવશે અને આ તબક્કે નહીં. તપાસ દરમિયાન તપાસ અધિકારી દ્વારા નોંધવામાં આવેલા સહ-આરોપીઓના નિવેદનો ગુનામાં હાલના અરજદારની પ્રાઈમ ફેસી સંડોવણી દર્શાવે છે. કથિત ગુનામાં હાલના અરજદારને સંડોવવા માટે ફરિયાદપક્ષ પાસે ઉપલબ્ધ આ એકમાત્ર પુરાવો નથી. અન્ય પુરાવાઓ પણ પ્રાઈમ ફેસી અરજદાર તરફ આંગળી ચીંધે છે.

૮. સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા અને અન્ય વિરુદ્ધ ભજનલાલ (ભનાલાલ) અને અન્ય, જે ૧૯૯૨ સપ્લીમેન્ટરી (૧) એસ.સી.સી. ૩૩૫ માં રિપોર્ટ થયેલ છે, તે કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા દ્રષ્ટાંતોનું પુનરાવર્તન કરવું જરૂરી છે:

કોઈપણ કોર્ટની કાર્યવાહીના દુરુપયોગને રોકવા માટે અથવા અન્યથા ન્યાયના ઉદ્દેશોને સુરક્ષિત કરવા માટે જ્યાં આવી સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકાય તેવા કેસોની નીચેની શ્રેણીઓ દ્રષ્ટાંત તરીકે આપવામાં આવી છે, જોકે કોઈ ચોક્કસ, સ્પષ્ટપણે વ્યાખ્યાયિત અને પૂરતી દિશા નિર્દેશિત તથા અપરિવર્તનશીલ માર્ગદર્શિકા અથવા જડ ફોર્મ્યુલા નક્કી કરવી અને અસંખ્ય પ્રકારના કેસોની સંપૂર્ણ યાદી આપવી શક્ય ન હોઈ શકે જેમાં આવી સત્તાનો ઉપયોગ થવો જોઈએ:

(૧) જ્યાં પ્રથમ માહિતી અહેવાલ અથવા ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો, જો તેને તેના અંકિત મૂલ્ય પર લેવામાં આવે અને તેની સંપૂર્ણતામાં સ્વીકારવામાં આવે તો પણ, પ્રથમ દર્શનીય રીતે (પ્રાઈમા ફેસી) કોઈ ગુનો બનતો નથી અથવા આરોપી સામે કેસ બનતો નથી;

(૨) જ્યાં પ્રથમ માહિતી અહેવાલમાંના આક્ષેપો અને એફ.આઈ.આર. સાથેના અન્ય સાધનો/સામગ્રી, જો કોઈ હોય તો, તે કોન્ઝિઝેબલ ગુનો જાહેર કરતા નથી, જેથી કોડની કલમ ૧૫૫(૨) ના કાર્યક્ષેત્ર હેઠળ મેજિસ્ટ્રેટના હુકમ સિવાય કોડની કલમ ૧૫૬(૧) હેઠળ પોલીસ અધિકારીઓ દ્વારા તપાસ વાજબી ઠરતી નથી;

(૩) જ્યાં એફ.આઈ.આર. અથવા ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા બિનતકરારી આક્ષેપો અને તેના સમર્થનમાં એકત્રિત કરવામાં આવેલા પુરાવા કોઈ ગુનો બનવાનું જાહેર કરતા નથી અને આરોપી સામે કેસ બનાવતા નથી;

(૪) જ્યાં એફ.આઈ.આર. માં કરાયેલા આક્ષેપો કોગ્નિઝેબલ ગુનો બનાવતા નથી પરંતુ માત્ર નોન-કોગ્નિઝેબલ ગુનો બનાવે છે, ત્યાં કોડની કલમ ૧૫૫(૨) હેઠળ વિચાર્યા મુજબ મેજિસ્ટ્રેટના હુકમ વિના પોલીસ અધિકારી દ્વારા કોઈ તપાસની પરવાનગી નથી;

(૫) જ્યાં એફ.આઈ.આર. અથવા ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો એટલા વાહિયાત અને આંતરિક રીતે અસંભવિત છે કે જેના આધારે કોઈ પણ વિવેકી વ્યક્તિ ક્યારેય એવા ન્યાયી નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકે નહીં કે આરોપી સામે આગળ વધવા માટે પૂરતા આધાર છે;

(૬) જ્યાં કાર્યવાહી શરૂ કરવા અને ચાલુ રાખવા માટે કોડ અથવા સંબંધિત અધિનિયમ (જે હેઠળ ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી છે) ની કોઈપણ જોગવાઈઓમાં સ્પષ્ટ કાનૂની અવરોધ અંકિત છે અને/અથવા જ્યાં કોડ અથવા સંબંધિત અધિનિયમમાં વ્યથિત પક્ષની ફરિયાદના અસરકારક નિવારણ માટે ચોક્કસ જોગવાઈ છે;

(૭) જ્યાં ફોજદારી કાર્યવાહી દેખીતી રીતે દુર્ભાવનાપૂર્ણ (મેલાફાઈડ) ઈરાદા સાથે કરવામાં આવી હોય અને/અથવા જ્યાં આરોપી સામે બદલો લેવાના

છૂપા હેતુથી અને ખાનગી અને અંગત અદાવતને લીધે તેને હેરાન કરવાના હેતુથી દુર્ભાવનાપૂર્વક કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હોય.

૯. એ નોંધનીય છે કે સર્વોચ્ચ અદાલતે ખાસ સ્પષ્ટતા કરી છે કે સદર ચુકાદામાં આપેલા પરિમાણો અથવા માર્ગદર્શિકા સંપૂર્ણ નથી, પરંતુ માત્ર દ્રષ્ટાંતરૂપ છે. તેમ છતાં, તે એવા સંજોગો અને પરિસ્થિતિઓ પર પ્રકાશ પાડે છે જ્યાં કોર્ટની અંતર્નિહિત સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકાય છે.

૧૦. જિયાન સિંહ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ પંજાબ અને અન્ય, જે (૨૦૧૨) ૧૦ એસ.સી.સી. ૩૦૩ માં રિપોર્ટ થયેલ છે, તે કેસમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે અંતર્નિહિત હુકમત નો ઉપયોગ કરીને ફોજદારી કાર્યવાહી અથવા એફ.આઈ.આર. અથવા ફરિયાદને રદબાતલ કરવી એ સીઆરપીસી ની કલમ ૩૨૦ હેઠળ ગુનાઓના સમાધાન માટે ફોજદારી કોર્ટની સત્તાથી ભિન્ન અને અલગ છે. નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે, પક્ષકારોએ તેમના વિવાદોનું સમાધાન કર્યું હોય ત્યાં ફોજદારી કાર્યવાહીને રદબાતલ કરવાની સત્તાનો ઉપયોગ કયા કેસોમાં કરી શકાય તે દરેક કેસના તથ્યો અને સંજોગો પર નિર્ભર રહેશે. સીઆરપીસી ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ અંતર્નિહિત રદબાતલ કરવાની સત્તાનો ઉપયોગ કરતાં પહેલાં, હાઈકોર્ટે ગુનાના સ્વરૂપ અને ગંભીરતા તથા તેની સામાજિક અસરને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ.

વધુમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે માનસિક વિકૃતિ, હત્યા, બળાત્કાર, લૂંટ/ઘાડ વગેરે જેવા ઘૃણાસ્પદ અને ગંભીર ગુનાઓ, અથવા પ્રિવેન્શન ઓફ

કરપ્શન એક્ટ જેવા વિશેષ કાયદાઓ હેઠળના ગુનાઓ અથવા જાહેર સેવકો દ્વારા જાહેર સેવક તરીકેની તેમની ક્ષમતામાં કામ કરતી વખતે આચરવામાં આવેલા ગુનાઓ, ભોગ બનનાર અથવા ભોગ બનનારના પરિવારે ગુનેગાર સાથે સમાધાન કર્યું હોય તો પણ *રદબાતલ કરી શકાય નહીં*. આવા ગુનાઓ ખાનગી સ્વરૂપના હોતા નથી અને સમાજ પર તેની ગંભીર અસર પડે છે. સર્વોચ્ચ અદાલતે **ભજનલાલ** (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, **હજારી લાલ ગુપ્તા વિરુદ્ધ રામેશ્વર પ્રસાદ**, (૧૯૭૨) ૧ એસ.સી.સી. ૪૫૨; **જહાન સિંહ વિરુદ્ધ દિલ્હી એડમિનિસ્ટ્રેશન**, (૧૯૭૪) ૪ એસ.સી.સી. ૫૨૨, અને હાઈકોર્ટની અંતર્નિહિત સત્તાઓના ઉપયોગની રૂપરેખાઓ સાથે કામ કરતી અન્ય કેટલીક સત્તાધિકારીઓ/ચુકાદાઓનો સંદર્ભ લીધા પછી, દ્રષ્ટાંત તરીકે કેસોની અમુક શ્રેણીનો ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય માન્યો હતો કે જેમાં બંધારણના *અનુચ્છેદ ૨૨૬* હેઠળની *અસાધારણ* સત્તા અથવા સીઆરપીસી ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની અંતર્નિહિત સત્તાનો ઉપયોગ કોઈપણ કોર્ટની કાર્યવાહીના દુરુપયોગને રોકવા માટે અથવા અન્યથા ન્યાયના ઉદ્દેશોને સુરક્ષિત કરવા માટે કરી શકાય છે. જોકે, હાથ પરનો કેસ તે પૈકીના કોઈપણ દ્રષ્ટાંત હેઠળ આવતો નથી.

૧૦. અરજદાર વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદાઓ પૈકી એક પણ ચુકાદો અરજદારના કેસને સમર્થન આપતો નથી.

૧૧. પરિણામસ્વરૂપ, આ સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ અપ્લિકેશન નિષ્ફળ જાય છે અને તદનુસાર નામંજૂર કરવામાં આવે છે. રૂલ *નિસી* ખર્ચ અંગેના કોઈ હુકમ વિના

ડિસ્ચાર્જ કરવામાં આવે છે. અગાઉ મંજૂર કરવામાં આવેલી વચગાળાની રાહત તરત જરૂર કરવામાં આવે છે.

૧૨. અંતિમ નોંધ તરીકે, અહીં એ ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી છે કે આ કોર્ટે આ બાબતના ગુણદોષ પર વિચારણા કરી નથી અને માત્ર હાલના અરજદાર પૂરતી વાદગ્રસ્ત ફરિયાદને રદબાતલ કરવા માટે તેની ગ્રાહ્યતાના પાસાં અંગે જ વિચારણા કરી છે, અને તેથી, અરજદાર ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તમામ ઉપલબ્ધ દલીલો/વાંધાઓ રજૂ કરવા મુક્ત રહેશે, જેને સંબંધિત કોર્ટ દ્વારા તેના પોતાના ગુણદોષના આધારે અને કાયદા અનુસાર તપાસવામાં આવશે અને તેનો નિકાલ કરવામાં આવશે.

(બી.એન. કારિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.